

"משום מה הוא מחבב אותי. הייתי נרגשת כמו גימנזיסטית": כשסילבי קשת פגשה את עגנון

haaretz.co.il/blogs/fromthearchives/2025-04-15/ty-article/00000196-3807-dc5b-af96-79b7d6480000

עופר אדרת

April 15, 2025

את אחד ממדורי "חץ מסילבתי קשת" הקדישה העיתונאית, שמתה בשבוע שעבר בגיל 94, לש"י לעגנון, ערב ההכרזה על זכייתו בפרס נובל לספרות. הטור, שהיה מופת לכתיבה עיתונאית ספרותית, נפתח בתיאור נסיבות פגישתם. "השעה סמוך לבין השמשות היתה, כשנתלוויתי, אורחת לא קרואה, אל ידיד שהלך כהרגלו מדי שנה, לברך את עגנון ליום הולדתו. הייתי נבוכה, וחששתי שמא יכעס על חוצפתי ולא יקבלני או ישלחני בתוכחה. לא קיוויתי לראיינו. רציתי רק להסתופף מעט בצילו. אם יחבב אותך, אמר הידיד, יספר לך סיפורים בזה אחר זה. אם לא - לא יועילו כל שאלותייך".

הַן חֲסִילֵבִי קֶשֶׁת

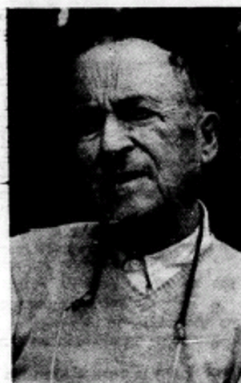
אנו מכינים את הלשון למשורר שיבוא אחריו

השעה סמוך לבין השמשות היתה, כשנתלוננו, אורחת לא עגנון ליום הולדתו. היתה נוכחה וחששתי שמא יכעס על חוצפתי ולא יקבלני או ישלחני בתוכחה. לא קיוויתי לראיונו. רציתי רק להסתופף מעט בצילו, אם יחבב אותך, אמר הידיד, יספר כל סיפורים בזה אחר זה, אם לא — לא יועילו כל שאלותייך.

היר ברורים אך לא חרותם עמוק, כאלו שורשים בעפרן.

מעשה בשרוולים

הבטתי לך מעשה על שרורי לים, אמר כשהוא מונח את היד קונקא בטויות. זה היה לפני 33 שנים. היתה בלוציה. והנה אני בכנס לעיר אחת. במארגי, הוא נמנה לאשתו שחורה עם צלחת לעונה. שמעני גם את סיפורי, והשתוממי שאחרי שנות נישואים בה רבות עוד יש לי סיפור של שמעני. העיר ענינה אותי. קראו לה קלית סארי. מבצתי עם בחור אחד. שאלתי אותו, מי אתה? אמר, יש לי בית דפוס. הוא

המשורר שמואל יוסף עגנון

שאלני לשמי ומיד ידע מי אני ומה לו געים מאד. אחר כך אני אמר לו. איפה יש כאן מקום לאכיל? והוא מביא אותי למסעדה שיש בה מסירות נפלאות. פה אום אני רואה ברוחם דרים שני אנשים. אחד מהם בלי סעל, רק בבוהנת מעומלת. האיש בכוונת אומר: אה, עגנון? הוא היה חתן שעמד להתחתן בעוד כמה שעות. והוא אצלו חיים שמד לו את הסעל. כשראה אותי רץ לרוחב. והוא היה צריך ללכת לחיפה והוא רץ אלי. הוא רצה איה מלים ממני. אני מחפש נייר ואין לי. הוא רק בכוונת הוא אומלל. השני מציא עט. לקחתי ותכתבי לו כמה מלים על השרור המעומל. נגע לי עד הלב איך שבוחר עובד הכל לפני תחשבה ורץ אני בשביל כסף מלים.

הוא לוקח את העטת באומר לפרוש אותה בלך ומחיש את הסכין לאשתו. אלי תחבתי את. אסתליק, יש לי לב טוב. אני קצת קטן. אה, תחיה מנסן לא על חשבונך. קסמנא:

הקולטורה הזו

התנצחתי לפני הברית עגנון שאל הבאני לת פרחים. טוב שאל הבאת פרחים שקדים כפלו בארסילי, ססס עגנון. זה לא בשבילי. אני לוקח פרחים רק מהגן שלי. פסס. הלכתי עם ביאליק לנשף הראשון שעשו בחוריה. היה נוגע עד הלב. הנשף הזה המטיב את ביאליק ואותי. אותי — לא היתה להם ברירה. גברת אחת הביאה פרחים. ביאליק לקח את הפרחים בגבו.

אלוהים העניש אותי

ללוחים, נאמנו. העניש אותי לכתוב סיפורים. אילו היתה בוחם וברכונת, היו לי דברים יפים ללסר. יש לי חש ריה לא לבובו וזמן עם נדנקים. לא איבדת לי שאנשים יאמרו: איה, שטות! בבית הבנסת בא פסס מישור וישאל שאלה ואני אומר לו אינני יודע. הוא ילך אחר כל הניתוח. וישאל שנכוד יודע להשיב על השאלה ואני לא. אני לא עושה שום תנועה שלא של אמת. את לא כתבת את הפקולטור של שיוס מלים גרמניות עתיקות. כל הפסס שיוס מלים שחקרים לשון אדריש — את לא מושג. אליי אכתוב פסס מילון של המשפחה.

פסס נמשתי עם שיינברג. שר החן של נטורי קרתא. איה צער ואכזבה היו לה. והחשש שאני אהיה לרוב בארסילי. רס. מעני, שם יש חיים מסס. והחיים ברחיבה הם חיים מרומים. אם אני צריך להתעורר, אני חולך מסה אבל בזמן אחרי רון עם כבד יודעים. במאה שערים. איך צריך להתלבס. סוף כל סוף אני בן 76. לאשתי אני אומר 76. היתכתי אני בכנס מלים אורצות וכמס קולטורות אינכם יכילים לדעת. אני רוצה להגיד לך שר אינכם שואני נאמת מחשבים אמת. הם מידי תחורות. שחבא את המיספיקה האמתית לחך חיים היראליים. אני בעצ מר. הוא אומר במשבוש. אינני יודע מה שאני אומר. אבל אפרט דבר גדולי. אני אומר יודעים ואני יודע את חש רונם. ואני יודע כמה הם נדנקים. שכת הם לוקחים כל את הכות אבל הם לעשות — אני אומר אותם. אין עוד שלא ביקרתי בבית הבנסת שיה. אבל אין כוח רוחני בלי כוח נשמי. זה הכל שספריים שרות הוא העיקר.

משה רייך היה שם

אן העות' לשאלי מה דעתו על ישראלים ויהודים? לשני 40 שנה היתה אצל הכותל המערבי. והיו שם ילדים של נחלל שבא כטורל. והם שמו מאד הכירו אותי וקראו, עגנון! והנה באה נכספיה של כמרים. שחקו עליהם. הלדים כל כך תהנו. פחדתי שיחנפלו עליהם. אני מתאר לי ששטה היה היה גם כן אחד מהם. אני רק מספר איך באוה. איהו אש היתה בהם. כל ה ישראליים. כמה שהם מתחששים לאנגלים ובראשים. הם ישראליים. באש ובצעים יש סיפור אחד של עגנון על כך שאומרים שכל אדם רק נהניו אל תחשב סמטנוג. הנהגה הוא אחד שיון חור יודע שמה נמנוג. וביא יום ששמואל ישראל תביישו ויודע ויודע רק קצת על פני הים. בימי ששה רבנו דתו האכירים. הם סקפו ונשאר מסה רבנו.

פרסטיגיו ויהודי לא יקבל

ל הפסיכולוגיה: אני שונא אותה. אילו לא היה פרודי יהודי, היתה מתעב אותו. כל שמשורר אחד אומר: מה צויה ספרים שלהם. על מוסמרתו לפרס נובל למסרות: לא. מעניין אותי. שום יהודי לא יקבל פרס נובל. יקבלו בעביל מסיקה כיסית ויתקן נעליים. אבל כל בעד שירה. הם אילו צוד קים. הניים. שום מילוסופיה. לא מספיקה. פסס מישור או שיה ואני אליי. לך יותר מסכין לגושים.

הספרות הישראלית החדשה קיבלה מיפול חור: יש הרבה שאני אכתוב באופן פרטי. אין אני רוצה לחלק ציונים. כל כתב סיפורים שפחד ללכת את דעתי. כל הכותב שלי נכנסת לשירה. להגיד את האמת אני שאני עול דוקא לרלע על איש שאני מחביב — ולכן אינני רוצה להכיר. אני חושב שאני אדם שונא כלוי ומוחב גלוי. אני אדם מנסס עד מאד המסתדר שלא לער.

אני שונא את המלה ספרות. אני קרא ל שירה בסייה ותורה — לעולם לא אעשה פשרות. והמסבים את כתב סיפורים כלומר. הוא לא חזק לנו מנגון ברור. המסורה. אילו תקדוש ברך הוא לא רצה לגלות את מיסתורו. בעברית עוד לא קם שום מספר שיון את הסוק. אנחנו פסנים שם הלשון שיון את המסור שיבא אחריו. וא — לא שונא אדם הוא בקבל פרס נובל או לא.

אקסלנץ הופמן

ל חיי. אמר מהורתי. קיימתי את אל תהרד לרשות. דינור, כל השנים שהיה שר. לא רציתי להפסיק אתה. כשהיה אאים שר — זה כסר. והנה אדון איש'שלים. כשנעשה ראש העיר, בא לבקרו. שאל מה אפשר לעשות היה מה נהיונו. ברת ההכרזה. ערסקל בערב. אפרס היה להשתתף היה בארס. אנשים ידעו. סכל היה להלכר. הוא שיקר אותם. סכל אנשי תשלות. יש שני אנשים שאני מכיר. אש'שלים וארן. כן. וכמוכן פסס רון. כמה זמן אני כבר מכיר אותו? מאו באיתי לאשכנז.

משנתה מאד. בגרמניה היו לי ירודים דוקא מהמלסמות. אסתרליק. את זוכרת את אקסלנץ והפססן אמו היתה תלמידה של מנדלסון. הוא היה ידד אמת שלי. נודע לו פסס שאני חולה בבית חולים ובא לבקר אותי. ואחר כך כתב לפרוספור: אי אפרס שהשכינו אותו עם כולם. העבירו אותו לחלקת ארשנה על אן שטולמתי מחלקה שלישית.

הירוד סיפר שברך בבנסית הגדולה של אנודת ישראל. אציה סאיר לון דיבר את מדרב דרנן מליצ. כאילו ליקט את המספסס של שר. הרבה גיים דיברו אצלו דרנן טוב יותר מאננו. היתה אצלנו כנוראק. משרתת גייה באמנה. יום אחד נודע לה שביקרתי בבית יודדי בעיית אכילתי שם. למחרת באה הביתה התחורה ואלתי שם. אמר שחשבו באותו בית. והם הכירו שם מספסס. הם שואלים לנעמים כלום סמנה האנודת. נאמנו. הוא ברוק פסס שתאחזתי אותה בראש נמה ללון. הם לא התענו. אני מכיר אותם והם יודעים שאני מכיר אותם.

בעל התניא המסריצי

מירנדרבג אומר במקום אחד — אם העלך של המדינת אחד איש יפה. חוקק על רוב הלדים נעלדים ממדינת שהם יפים. אספר לך סיפור יפה: באני להודיע עם ביאליק בנשף הראשון של חוריה. ישבו בהוטל של אש אחד — שניאורסון. זה היה התוטל היתוי. עשיתי שם אולי מיליון.

את הרבה מלונות בחוריה. אומרת הגב' רח עגנון.

אסתליק. כל עוד אני מדבר, זה קודש. בליתי חקתי סלך וחבי אותי. כעת. הנחתי לו דבר.

ובכן. נכנסנו למלך היתה שם תמונה יפה של בעל התניא. שהוא סבו של שני אורסן בעל התניא. יראה. אני אומר לך (לרבים אני אומר: אתה? לביאליק ויתוי מדינאי יפה: אה, את הנכד של בעל התניא. כמה הוא דומה לו! מה לעשות. אמר ביאליק. שזה לא בעל התניא. מה פירוש מה איך יודע אמר ביאליק. בריס ש"ר סיפר לו. בשעה כשהיה ספורדג בריס והרשה בא אילו יהודי וביקש ממנו שיצייר תמונה של בעל התניא. ויהודי שחזקן את הציור וזה יודע רשיון צייר אותו והטפן לו חיים כל כמה גדולי עולם. נכנסו קטביגיה. הוא נראה נאמת כמו ספריו אישליק. אבל איך יסכר. שאלתי את ביאליק. שניאורסון בכל זאת דומה לו? אמר ביאליק. שניאורסון יטב הכנות והסכסול שנות ארבות בת' מונע עד ש'ש' לידות דומים לו. כך כמו עם העלך הופה של מירנדרבג.

פרחים ראינו את הספר. בחליפת בחירה. מנבעת קס וסקל. טייל לאיסט עם סכר. כשרבנו תענינו הידיד בפניו. עגנון חיד בעניני המחלות והצללות ואמר בפליאה: אכל את הרי נוסף. מלה גרמנית זו. שחוריה בערך הוא ענינה. רכס. עדינה. הביכה אותי עוד יותר. עגנון נמנה שוב אל סכר שעמד להיפרד ממנו ואמר: אילו היו לך שרולים. היתי רוסס לך את מספר השלפון שלי. מספר השלפון של עגנון איננו רוסס כמדיק. אך הבינוני מיד שהכונה היתה לא רק לאשקצי תקשורת עם המכר. הוא התכוון לרסו לי. בדרכו המיוחדת. שכן הראי היה שאבא בשרי וילם. לאחר סכן פנה ואמר: החוריו לי ספרך לך אחר כך בקפסיה יפה על שרי וילם.

למרות התמכת העדינה. הבינוני. שהי שעה היתה שעת רצון לעגנון ושסססס מה הוא מחבב אותי. היתי נרגשת כמו גימנסיסטית. הוא נפרד ממכר ושלושנו פנינו לעבר ביתו בחלפיות. עגנון כל בחר ללכת בכביש הסלול. אלא בדרך הנבעה.

אילו היתי ססס. אמר הורה בסטוה לעבר השמש השוקעת על גבעות ירושלים. היתי אומר לך הוביט כמה יפה השקי ער. ואו הוטסור עלי שאלות איפה נולדתי. מניו חורי כשתקשקשתי להשיב על מוצאם המדויק של חורי. אמר עגנון בנמה ירודות של חוכמה. חייב אדם לדעת את מוצאו כמעט עד אדם הראשון.

בשל אביה

הוא טופס ברויות כפסלה הגב' עת. שירותו סוכה עלי. לפעם נעצר ואמר: פסס. הית ביני שבלולית נחשכ סכף העולם כמעט. אני זוכר שלפני עשרים שנה הלכתי לפנות לירושלים. להציג מונן לפי פנסס הקודדות שלי. חורתי ברנל. יודר הערב. ישובתי לי על אכן זו לנת. ולפעם נחמלא לכי פחד. מהחתי סמא יבא צבוע ויתקע בי את שיניו. פסס. הוסיף באנה. הית. הישוב מניב למדבר. כעת מניב המדבר לישוב.

עגנון ליד סוקס אחי. היתה כאן, אומר. אכן מרובעת גדולה. עקמה מיסים ימיסה. גבוהה היתה כשתי קומות איש. אומתי. אותה. כעת באו הברברים וסילקו אותה.

הנענו לביתו הנצנץ. המוקד כן קטן ומצל. אסתליק. קרא לאשתו. הבאני לך ארץ חיים. כרננו דרך חור מרוחם כסנכין שרן. אל מרפסת בעלת סורנים ובתיים ומכ עולים ולוחים. מבקע לטורנים חדרו ענפי עצי השנהג עליהם הוא נסח ביות. גן זה, אפר בהוטור. ופסתי בסו יד. כלומר, אני נחתי ביד את הכסף נגעו והוא נסע איתו. הוא חשפניו ליד שולחן קטן וחלק להבא בקבוק קונקא מלא לחשה עזונה עם ציפוי שמוקל. אסתליק. קרא שוב לאשתו. כואי לאכר.

לא יכילתי לעצור בעד קריאת התהפך לות. גברת עגנון. את כל כך יפה? סס רציתי. היא קסנה. דקת שרבריות. ופניה עדינים כפני גובת חטינה. עצמות לתיים גבוהות. עיני שוק שקועות משהו. וכל כך הרבה נוצם שוק עליה. נחמאנהי בת, אפר עגנון. בשל אבתי. אפרו לי מה מירוש. הרי איך מכיר אותה. אפרתי אום יש לו בת כה. בודאי שאני אהב אותה.

וכאן בא שטף של סיפורים. שברירי ומרונת דעות ואסוציאציות. הוא עבר מנחת לתעוררות. לנצח לעצב עיני. המהלכתי כמספססת בדידו הנודדות. אותן כמעט שלא הגיע. אצבעותיו הנרועות חלוקת כשל פסס כפר. צאריים עשיות פספסה. קחי קי

"הבינותי שהשעה היתה שעת רצון לעגנון ושמשום מה הוא מחבב אותי. הייתי נרגשת כמו גימנסיסטית" צילום: "הארץ"

את הפגישה תיארה כך: "מרחוק ראינו את הסופר, בחליפה בהירה, מגבעת קש ומקל, מטייל לאיסט עם מכר. כשקרבו הציגי הידיד בפניו. עגנון חיך בעיניו הכחולות והצלולות ואמר בפליאה: 'אבל את הרי זנפס! מלה גרמנית זו, שפירושה בערך הוא עינוה, רכס, הביכה אותי עוד יותר'". בהמשך גער בה,

בדרכו הייחודית, על לבושה, ורמז שמן הראוי היה שתבוא בשרוולים. "הזכירי לי לספר לך אחר כך מעשייה יפה על שרוולים", אמר לה. "למרות התוכחה העדינה הבינתי שהשעה היתה שעת רצון לעגנון ושמשום מה הוא מחבב אותי. הייתי נרגשת כמו גימנזיסטית" תיארה.

עגנון הכניס אותה לביתו והציגה בפני רעייתו. "לא יכולתי לעצור בעד קריאת ההתפעלות. גברת עגנון, את כל כך", תיארה קשת. "היא קטנה, דקה ושברירית, ופניה עדינים כפני בובת חרסינה. עצמות לחיים גבוהות, עיני שזיף שקועות משהו, וכל כך הרבה נועם שפוך עליהן" הוסיפה. "נתאהבתי בה בשל אביה" אמר עגנון לקשת. "אמרו לי, מה פירוש, הרי אינך מכיר אותו. אמרתי, אם יש לו בת כזו, בוודאי שאני אוהב אותו" הסביר. בסיום הטור, בו שיתפה את הקוראים בסיפורים רבים שחלק עמה עגנון, שאלה אותו מה דעתו על מועמדותו לפרס נובל - אותו קיבל לבסוף. "לא מעניין אותי. שום יהודי לא יקבל פרס נובל. יקבלו בשביל פיסיקה, כימיה ותיקון נעליים, אבל לא בעד שירה. הם אולי צודקים, הגויים. שום פילוסופיה, לא משפיעה כמו סיפור או שיר. ואני אולי, לכן יותר מסוכן לגויים", השיב.

תן מסילת קשת קריקטורה

שום דבר לא ישתנה, קבע הפרופסור ישעיהו ליבוביץ בראיון שנתן לי לפני שנתים, "לא חשוב מה תהייה התוצאות, אם מפא"י תלך למעקד, או לא, ישנה הדבר רק במשרות ובמזדוולות של אנשים מסוימים. לא ישנה כלום. לא בכלכלה, לא במשטר, לא במדיניות החוץ והביטחון, שום דבר. זה נובע מאופיית של מדינת ישראל, שאיננה מדינה אשר יש לה שלטון, כי אם שלטון אשר יש לו מדינה".

דעתו על המדינה ועל ההנהגות שהיו בה, איננה שונה עתה משהייתה אז. בפרט שכן, הרי אין זה לשונה יותר, המרפסות והדרי רבותהארם, משיך להביע את הדעות ה"כלתיות" אודותיהם בזה, בגילוי חכם ה"אישני" לו.

אין הוא שותף לדעה שפעולת התגמול ה"אחרת" הייתה זו השקפה, "אני חושש, אמר, שההנהגה הייתה שרירות, בדידות, לסוריה, תכלית ערובה מובטחת, לנגח, ואם נחית, מבלי לנסות להקפיד על חוקי, מלחמה, כבד היות אין אנוה מניע לנחם בדידות".

הוא, אתה רואה הבלל בסגנונות פעולות התגמול בעידן בדידות והסכסוך? אינני רואה שום הבלל. הבלל, אני חושש שה"פעולה" הזאת נעשתה יותר מסעתי צרכים שלטוניים מניעים מאשר מסעתי בטחון ה"מדינה. כדי שברגעים האחרונים לא יוכלו לומר שאשכול הוא פחדן ואיננו יכול לשמור על בטחון ישראל ובעוד ישראל, אשכול, לדעתו, הוא, יחיד, הנחה לאותו אדם שסמך ירש את השלטון.

הוא, לדעתך, המדיניות הנוכחית היא חסרת תקווה? מדיניות היא מושג שסביל את משמעותו, חוץ רק בסמנטיקה מדי התכלית והמגמה, מאחר שפעולת לא הייתה מגמה אחרת מאשר להשיג בטחון. הרי שהשלטון הקיים הוא בחולל הכלית, הקואליציה, מורכב אולי מן ונע מאיר יצרי, קימה, עומדת, מה יוקה והטיק לתחום בשלטון, תקים את ה"סטטוס קו", תחולל בפי הגרמנים והאירופים.

נושא משרה גרמני הוא משוקק

כיצד אתה רואה את נאמן המסלול הנציגות בבחירות בהסן בגרמניה?

אין, כך חידוש. בגרמניה לא התנהגו שום דבר, המסלול נשאר דומה אותו אדוארד לא ראה פעולת פסל כאדם שיהיה נאמן המדינה בענין יותר הידירות בין טיטוס גרמנים לבין גלובקט, דבר מה טיטוס המדיניות כל וזאת להחליט על הגרמנים בענין המסוכנת והחורית והחורית הרשמית נאצי הוא כשר אם הוא נותן כסף.

אשכול שפרינגר, הגרמני האחר השב, אינו נגד מפנין אותו במדינה, אין לו כל ענין ל"גרמני ואינדיבידואלי, השאלה היא שאלת היותם קולקטיב הנקרא גרמניה ולעם הגרמני, לא לשלטי או לא לשלטי. אין לו כל סבר שום עם השלום, השלום והמוסרית הגרמנית ששועלם לא מפני בדידות, אלא עם הם הגרמנים ובראש ובראשונה עם הנאצי הגרמני, שאשר מה לנעת בו, כל נשיא-מדינה גרמני הוא מתועב ומשוקק, אבל הוא נענין מה מפני שהוא נותן את הכסף.

יהדות רוסיה בעבור שילומים

בעית יחודת ברית-המעצמות קשר רח לדעתך, עם בעיית השלום עם גרמניה, השלטון ברוסיה, שהוא שלטון של מדינה אימפריאליסטית, שיהיה תחתיה, אין לו אשליית בענין הזה, אין על פי כן, אני צריך לומר שלא עשיתי בסיוע רציני אתה, מאותה לא יצרו, יש דבר אחד שהיה לנו למסור לרוסים, וזהו האנקה המרדנית בה היות לזם אינטרס, וזהו האנקה המרדנית של הרוסים, השלטון הזה, שהוא שלטון הרשק, שיצב בפקודת זה את השילומים של האוניות, וכל ישראל הקטנה לתרום

מיות, אבל לאמיתות בלי תוכן, זו מופת ה"פאשיזם".

מבחינה סוציאלית, אנוה את המדיניות האנטי-סוציאלית, הריאקציונית ביותר בעולם המערבי. העובדה שהמדינות הפועלים היא נותן עבודה, דבר שתנועות העבודה בעולם לחולל נגדו המיד, היא כושה על הפועלים, אין להם זכות התארגנות, אנו המדינה ה"חיה" בהם המערב שאין לה ביטחון אבסולט, אין ביטחון בריאות מסלתי, כדי שכל העם יהיה חלוי באליגרכיה של המדינות ש"היא איננה פעולית, כל זה במסגרת של קיד"מ, סוציאליזם וכלי הכללי.

הוא, נראה לך הרעיון של הקמת מדינת ישראל, ככל הרעיון שגם הניסיון הגבוה הניסיון לקונפדרציה של המדינות של ה"פסלית, וייתכן מה הכלכלה, לשלל שיתוף לפי מפתח של שלטון המדינה.

שמויות

הרעש שהוקם סביב קריאת המדינה החדשה בגלגל, נראה לך מוצדק?

זה, שמויות, אינני מוכן למשל בשמויות ההתקפות בדברים אלה, מדינה שאיננה

פרופסור ישעיהו ליבוביץ

רוצים להשתמש מושגים לעומק, זה לא אינני פח לא זה לא מפנין אותי. במדינה הנוכחית המדינה למיטתן, הרי זה מנהלן אם יקרא את המדינה החדשה או לא.

במים אלה, מלא עשר שנים להקמת המדינה, המפדל הוא חלק, כפי שכבר אמרתי, מחזיתות המאחדות, מורכב אנוטרן ועד מאיר, היות היא מחזית, החזית מתאחדת לה, חזית יצחק רמאל מפקד לחיות הויר לזכות החוקים.

מדוע לא? הוא נאח להדגנה הזאת והחבר נה המאת ראיתו לו, דעתך על שרי המפדל, שפירא, בורב וההסניג?

אינני יודע אם האדונים האלה ראויים מהותית לי דעה עליהם. אינני יודע אם שלוני אשמוני צריך שתהיה לי דעה עליו רק משום שהוא שר בישראל, מבחינתם של מדינת יש"ר, עם ישראל, היותם היחידים והחודים ואור גים האלה הם איי-לנגטם לחלופין.

פרוסטו ליבוביץ הוא בעד הפרדה הרה מרמדינת, המדינה טוטאלית ומחוללת לא מצב של שלום ביניהן, אלא מצב של מלחמת ביניהן, אין דבר מתועב יותר מאשר מדינה חילונית הידועה בצביון כדונית.

הפילגש המוחזקת

יש משולו שעד סתתית אותך במדינה הזאת?

לא, אינני רואה שום נס בהקמת המדינה הזאת, על רקע המאמצים האמיתיים שנעשה

אין כל פלא שהיא קמה, ונוכח הרצון לקיים אותה, היא קיימת, אולם מה שנוגע למבנה שלה, לצורתה, להשתתפות הקטן הנו, נובע ה"דבר מהמסלול של הקטן הנו ומתוך זה ש"כל המדינה קמה, מוסיפה ורומה להספיק לי התקיים על כספי ימים, תרומות, מפעלים, שילומים — הרי היא נשאת אופי של — אינני רוצה להשתמש במלה המנוהה זונה — אפרו: פילגש מוחזקת על-ידי רוצחים — ממים ויהודים אמריקאים.

הפרס לענון

הדעתך על הנקמת פרס טוב לשי ענון?

אינני יכול להעלות על הדעת, שאנוה נותני הפרס יודעים מי זה ענון, ענון הוא תופעה שאי אפשר להכין אלא מתוך הפרוב"ל מסתית של היותה, הוא נובע על משבר היותה ולכן אני חושב שמתן הפרס הזה יותר ששוי, אלא הוכח אובייקטיבית לצי"ר רוח, יש בה הכרה ביהדות, אין זה מפרה ש"חלקו והשני העניק ללני זקיס, יצירתה הוא ביוני להשפלת היותה, אך אין ספק שזוהי הפגנה רבת-עוצה ורבת-דמיון.

אין, נראה לך, פרשת השידור בקול ישראל בליל שבת?

אם ענון הסכים למלחמתו — רצונו — כבודו, לא היתה הצדקה לעשות זאת, אם אמנם תופע שידור שלו ופן קצר לפני כן בליל שבת, אבל אינני יודע, ברור שמישהו מסיק בן, אם דרש שלא ישידור, לא היו צריכים לשידור, מי שסיקים תורה ומצוות, לא צריך לתת את ידו, אני סירבתי כמה פעמים, אבל אם כבר נתן טעם את הסכמה, הרי שכל הענין הוא מכובד, מכוער.

אינני מבין מדוע אמר לשידור את ענון בליל שבת ומותר לשידור מרק חזנות ב"שבת".

הוא, קריקטורה, כמו כל דבר אחר ב"מדינה".

כתבתי ליועץ לעצבר של ח"כ שמואל המיר בהמשך החרש, כיצד נראה לך ה"מאבק שלו כעת בחירות?"

אין, שם שום חילוקי דעות רעיוניים, שום מאבק על דעה כלכלית, בטחונות, מדיניות, אלא מאבק על השלטון, אין שום ענין בכל הפרשה הזאת, פרט לאלה המהמשים שם.

הצעירים המקצועיים

במה, אם בכלל, נראה לך יאאל אלון שונה מפנחס ספיר?

לפי חמש שנים, בהעידות אחרות, המדינה, בשא אלון מאוס בו ואשים את כ"ג גרמניה ועווריו בחבלה בבטחון המדינה, בשיוני שבים, ב"ג בורה שומכית לפני המדינות, לפי דבריה, גרם ב"ג גרמניה בכך גזק עצום לשידור.

נא מצוי, ובאמת, שברז לאחר מכן, קיבל נאצו מילי קריקטארי מהמפריקים, זה לא מפע מיאיל אלון להצטרף למסלול של ב"ג גרמניה, לכן אני אומר שהוא לא כל כך מעוניין בבטחון של המדינה כמו בשלטון, אין הוא שונה בכך מפנחס ספיר.

אין זו שאלה ביולוגית של גיל, הצעירים המקצועיים של כל המפלגות, במפא"י, ב"מפדל, החרות, גרועים לאין ערוך מהחברים בחלק מהם, לפחות, יש עוד ניצוח כלשהו מ"הימים ההם" לצעירי, אין להם שום אופק אחר מאשר לתפוס את השלטון, מה יעשו בו, לא מפנין אותם.

דין בוויסמאט? מה, שפסעין אותי, זו הירידה בהאשניג?

פון פוסט, לפי רמסלי לעצבר של מדינת ישראל נסע על שטחן המפלה האמריקאית לטובת דברים לטובת אמריקה, כל דיבורים אחרים של הערכה על הדבר הזה, מיותרים, היום אתה יכול להספיק בצורה משפוטשת על המארכת הזאת של מדינת ישראל, באמת בית על-ידי תכליתם ישראלים?

אולי נאמר ככה: נמצא כאן מספר חרתי קנים שהיו מוכנים לשמש מעין סכרי חרב בשביל אינטרסנטים מסוימים, וזהו שיקוף קריקטוריסטי לעוצה שלפני 10 שנים חס כימה המדינה הזאת לשמש תפקיד של סכרי רחב לפען בעלי המניות של חברת סחא.

זה מה שיש לי להגיד לכבוד העשיר של מדי צע-סיני.

"משהו שעוד מפתיע אותך במדינה הזאת?" צילום: "הארץ"

בטור אחר, אחד מרבים שפורסמו ב"הארץ" באמצע שנות ה-60, שאלה קשת את פרופ' ישעיהו ליבוביץ האם "יש משהו שעוד מפתיע אותך במדינה הזאת?" ליבוביץ היה נחרץ. "לא. אינני רואה שום נס בהקמת המדינה הזאת. על רקע המאמצים האמיתיים שנעשו אין כל פלא שהיא קמה. ונוכח הרצון לקיים אותה, היא קיימת" השיב וקלקל את המיתוס הידוע על הנס שבהקמת המדינה. "אולם מה שנוגע למבנה שלה, לצורתה, להשחתת העם הזה, נובע הדבר מהמגנטיות של העם הזה ומתוך זה שכל המדינה קמה,

מוסיפה ורוצה להוסיף ולהתקיים על כספי זרים, תרומות, מענקים שילומים", הוסיף. בהמשך השתמש במילים קשות. "הרי היא נושאת אופי של - אינני רוצה להשתמש במילה הנאותה זונה - אומר: פילגשת מוחזקת על ידי רוצחים גרמניים ויהודים אמריקאיים".

סילבי קשת, 1988 צילום: אלכס ליבק

בין 1964 ל-1970 פירסמה קשת את טוריה ב"הארץ", בטרם עברה ל"ידיעות". ב-1970 השבועון האמריקאי "טיים" כתב כי היא בעלת הטור הנקרא ובעל ההשפעה הרבה ביותר בישראל, ושכתיבתה מעוררת לעתים קרובות איבה חריפה המתבטאת לפעמים גם באיומים באלימות. "הכתבה מצטטת את חיציה של סילבי קשת המכוונים אל שרים כגון פנחס ספיר, משה דיין, יגאל אלון, אבא אבן, אך בעיקר את הכתבה החריפה על ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר. טיים אומר, שהטורים של סילבי קשת מנעו פעמיים שפוליטיקאים ידועים יתמנאו לשרים" ציטט "הארץ".

„טיים” על סילבי קשת

השבועון האמריקאי „טיים” מקדיש השבוע את הכתבה הראשית במדור שלו „העתונות” לחברת מערכת „הארץ”, סילבי קשת. בכתבה „חיציה הארסיים של סילבי” נאמר כי סילבי קשת היא בעלת הטור הנקרא ובעל ההשפעה הרבה ביותר בישראל, ושכתיבתה מעוררת לעתים קרובות איבה חריפה המתבטאת לפעמים גם באיומים באלימות.

הכתבה מצטטת את חיציה של סילבי קשת המכוונים אל שרים כגון פנחס ספיר, משה דיין, יגאל אלון, אבא אבן, אך בעיקר את הכתבה החריפה על ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר „גברת הממלכות” (מוסף „הארץ”, 20.2.70). „טיים” אומר שהטורים של סילבי קשת מנעו פעמיים שפוליטיקאים ידועים יתמנאו לשרים.

הכתבה עוסקת בפרוטרוט בפלוגתא עם יצחק רפאל, בתביעתו נגד סילבי קשת, בתביעתה הנגדית שלה ובהסכם של שני הצדדים לבטל את התביעות ההדדיות לאחר שהמשפט נמשך שלושה חדשים.

המדור „בעתונות” מוקדש שבוע שבוע לפרופילים של עתונאים בולטים ולהתפתחויות חשובות בעתונות (בעיקר באמריקה). זוהי הפעם הראשונה שהמדור מציג לפני מיליוני קוראיו בכל העולם עתונאי ישראלי.

צילום: „הארץ”

בשבוע שעבר היא מתה בגיל 94. בארכיון „הארץ” שמורים מדוריה ועמם השערוריות שעוררו בשעתו. בניגוד לכבוד שהפיגנה כלפי הפילוסוף, ברבים מטוריה האחרים לא התחשבה ברגשות המרואיינים או מושאי כתיבתה. כך היה כשכתבה על מרים אשכול, אשת ראש הממשלה לוי אשכול, עם פתיחת הכנסת השישית ב-1965. הכותרת שניתנה למדור היתה בת מילה אחת. „היא”. קשת סיפרה לקוראיה כי לוי אשכול „זוכה לאחרונה לכינוי האירוני והחביב: בעלה של רעיית ראש הממשלה”. מי שמוצא קשר לרעיית ראש הממשלה הנוכחית ודאי ייהנה גם מהמשך הטור.

חץ מסילת קשת

היא

במעמד החגיגי של פתיחת הכנסת הששית, אחרי ההתעניינות החולפת בחברי הכית החדשים, תהינה כל העיניים מופנות בהתעניינות וסקרנות אל רעיית ראש הממשלה. מרפקים ייגעו במוותניים. סנטרים יופנו כלפיה בתנועה האומרת: „הסתכל עליה“.

היא עושה זו בצורה הפגנתית כל כך? מדוע היא יוזמת או משתתפת בישיבות בביתו. מדוע היא מונעת אליו אנשים? מדוע היא

חוזרת תצפית תשתקף ללא כל מעצורים, מעינה הרחומות והערות של הגברת אי-כול. היא תרעף חיוך רחב לוח, תתבקש עם האחר, תצחק בקולה הגבוה, תקרא לטורים בשמותיהם הפרטיים, בין אם הם אותבים זאת או לא. ותזכר למכס גאון, חמים ואהוב מעינה האיש הזוכה לאחוריה לכינוי האירוני והמביט, בעלה של רעיית ראש הממשלה.

כל המתבססים לספר משווא על הגברת הראשונה, אף או אולי בעיקר אחרת, עור שים זאת באי נוחות מסוימת. אפילו כשהם מדברים על שקטותה, השכלתה, חיוניותה, חביבותה, חנינותה, נדמה שהם מגישים מעין תקרובת סמיכה חומה מדי, שמתעורר הרצון לשנושן עליה שלא תצטרך את החריר. עומדים כך בידים רפויות ועיניים מסתכלות לצדדים, ברצון לסיים את כל העניין מהר, כדי שיכולו לשוב ולדבר בינם לבין עצמם. לומר שישו אחרי מאשר התערות והתשבחות הגורמות להם כאב שניניים כזה.

כן, כן, יאמרו כולם. אשה גדולה. אשה גדולה. ראו איך נלחמה כלבית לצדו. איך עשתה את אשכול הפשרן, ההסגן, החיביב אפילו בחולשותיו. לגבך תקיף ונמרץ. כיצד הראתה מי הוא מי כאן ולמה.

השבוים והתפרוץ והכירויות נשמעים בערבות פה וגם הם אהב כנוי. בדיחה קטנה. אך כולם היו מעדיפים לדבר על משווא אחת. לא עכשיו. אולי אחרי כך. בעוד חודש, בעוד שנה.

למה לא?

בוועידת מפא"י הפגנית בפעם הראשונה ריבונות אבסולוטית. היא נבחרה בכל הריבויות. היא התבוננה מסביב היא רשמה ללא הרף בבלוק שול, ממנו הלשה מדי פעם פתקים ותעבירה לבעלה. מה היא כותבת שם, בשם אלוהים ז', רצו כולם לדעת. פרוץ טוה בשבילי, „מן תיסד“, קבצ אחד בריש עות. היא מנהלת וימן פוליטי בשביל בעלה אמר חוג ידע-דבר פרטי. היא קולטת רש" מימי הערות והארות כדי להראות לו לאתר מכון את תגובת הקהל. היא סתם מקשיקה. היתה כבדה אחרת. משווא יודע לספר שפעם הוציץ מעל כתפה וראה אותה כותבת בלהט על כל העמוד: מרים וליקוביץ, מרים וליקוביץ, מרים וליקוביץ.

היא מתעניינת וערה לבעיות בעלה? ופה נאמר, אומרים מבקרה המהססים, אולם מדוע

מסלקת ממנו אנשים? מדוע אין היא מש"משת בהשפעתה העזה עליו בדיסקרטיות, כאחורי הקלעים? מדוע אין היא טורחת להם? תיר את יחסה המסתייג לפנחס ספיר, ומדוע מייחסים לה את הרחקתם של חדי קולק, אורי לוראני, ארי אבנר, ועתה חוששנו והמחאומית של אברהם (סיד אלבלום) אבי"חי?

למה לא? מסנגרים אחרים. הוא היה מוקף אויבים מבפנים. מישור חייב היה לח"תוך, טוב, או ייתכן שבאמת עמדה מאחורי מכנת חולדה. אז הוא ביקרה פעמיים, אישית ולבד, בביתו של לבון. או מה? או הוא לא אהבת את שמפון פרס וקוראת לו שיפעלה זה בהוטל לגיטימי. ולמה שלא תעזור בה? קמח, „אחא“? למה שלא תלחץ על בעלה לפקס את דריה גולן על רפאל? ולמה שלא תלחץ לרובי בית? ולמה שלא תסחיר את יחסה לאנשי רפי, המבטא לפעמים בהעניית פניה והמפרקים והעלגות. כמה

„היא משתתפת ערה ופעילה בשיחות, כשהדברים אומרים במישור הפנימי“.

מדידת הטובים ביותר הם בריש"י. כמו עמסו דגני, למשל.

גבות מורמות בפרס

רהאין זה נוגע ללב שהיא מסיקה לעבוד כספרנית בכנסת, על אף החוסס המתחמם בינה לבין הממנה עלית קלחת ארץ? כלום אין היא חביבה אל מנתון ברן, אל משה סנה, אל יחזקאל בור? התאם לא הת" ייצגה עם ידידה בכנסת אם כן לא לא אל משה סנה, אל יחזקאל בור? מדוע שחפורה, מדוע לתמשיך בצבדותה? מדוע שחפורה, מדוע שתעסוק רק בייצוג, חלף לבית חולים, תקבל משלחות של גשים, תפסח שוחקים של חיצון, השתתף בגרילה של פתיחת וילסון? היא צעירה. היא אינטליגנטית. היא אישית בפי גי עצמה.

יתכן ששוב אין זו תאשה הצעירה וה"בישנית שמשכבר הימים. היא רכשה בטחון עצמי. היא נבנית ממעמדה. בתגובותיה יש אלמנט רבני, אך יש לה באינטליגנציה לבסס את הרגשות על ביסס אינטלקטואלי. היא לא תעשה בישות. היא לא תזמן אחרת לתמשיך ללחנות. כשהיא נוסעת עם בעלה היא זונה למאמץ על תעניינותה ואינטליגנציות? נכון, כשהם בנות ותרבו בפארים כאשר בראון ראוטוטי, ש"אוסנה המאמץ הקולנועית מראות אותה אידיש. וכוחות חזק מזה, היא אמרה זאת בצרפתית שוטפת והיא יכולה לומר דברים מעניינים אחרים באנגלית, רוסייה וגרמנית.

לבושה תמיד מסודר, דיסקרטי ומאשק, היא איננה מאפשרת. היא איננה מתגשטת. היא מסוגלת, בדרכה לעבודת, כשהיא נחקר לת בידו שלמר אותה באוניברסיטה. לפני שט אחר קלילות, והוא דוכור כיצד היתה הסטנדרטית המפורדת ביותר. היא יחד עם חבריה, נבט לתחקיק מתבררות. כיצד היו? תה חביבת הפרופסורים, למעשה נשאה או תה מרים. אבל אחרת.

נורים אחיתופל

אם כן, מדוע היא מעסיקה את מחש'בותיהם של כל העסקנות? מדוע, אחרי שהפעיה על בעלה לחזור בו מהסכמתו לחקור את פרשת 1954, אמר עליה בוי גוריון Cherchez la femme? מדוע מבטא אותה בריש ברשעות חביבה — חזיתיה ו"מרים אחיתופל? ויאן דאריק של המערך ו"מרים הקדושה?

דגניה ב', אומרים, הוא המסום היחיד שבו אין היא מרגישה בנוח. מעבירים אותה ללא כל הסתייגות. אולם נדמה שהיא מס' טנפת, משתלחת למעט את נוכ'חותה. מס אין מתרשמים ממנה. התברות הו"י תיקות אינו מוכירות בדברן עליה, את שנה. הן אומרות, „היא“.

ל"היא", אומרים, אין חוש והומור כמו לבעלה. היא מעמידה עצמה בספרית לרשות כל חברי הכנסת. עוזרת להם. אלה שהיו ידידה גם בעבר במשיבים לקראת לה מרים. אך נדמה להם שהם אומרים ליד מורה. היא יכולת לעזור בהם בחיבות כשהם מפספסים בספרייה. יש כבר נימה פטרונית בדיבורה. היא לא מסבול, ובצדק, דיבור גס ובלתי אסתטי. היא רגישה מאד לגבי רמזים בעתו. נות על בריאותה ובריאות בעלה. לו היא

"מדוע היא מסלקת ממנו אנשים?" צילום: "הארץ"

"היא מתעניינת וערה לבעיות בעלה? יפה מאוד, אומרים מבקרה המהססים, אולם מדוע היא עושה זאת בצורה הפגנתית כל כך? מדוע היא יוזמת או משתתפת בישיבות בביתו? מדוע היא מזמינה אליו אנשים? מדוע היא מסלקת ממנו אנשים? מדוע אין היא משתמשת בהשפעתה העזה עליו בדיסקרטיות, מאחורי הקלעים?" לצד זאת סיפרה קשת כי במסדרונות הפוליטיים מכנים אותה "מרים אחיתופל" וגם "מרים הקדושה". היא סיימה את הטור בסיקור עבודתה של מרים אשכול כספרנית בכנסת. "היא מעמידה עצמה בספריה לרשות כל חברי הכנסת, אך נדמה להם שהם עומדים ליד מורה. היא יכולה לגעור בהם בחיבות כשהם מפטפטים בספריה. יש כבר נימה פטרונית בדיבורה".

בי.ג'י.

קריאה מחודשת של מאמרים, רשימות והערות בשנים האחרונות על בן-גוריון, החוגג את יום הולדתו השמונים, תביא את הקורא התמים או המאוכזב לתמיהה ומבוכה הנביא עם הרובה, דמות חריגה מאיתם. פאתאית. לא טראגית. בעל יצר הרס עצמי כמו בטרנדית יוונית. ד-ר ג'קלי ומיסטר הייד. דינאמי ובונה והורס. מעורר הערצה וסלידה. אהבה ואיבה. מעריץ את אפלטון. אך מתנהג כקלוגרה. מלא הכרת שליחותו ותימיד שלם עם עצמו. חסר פשרות גאון רשע פשוט. מורכב. תכסיס. ערום. חסר טאקט. מתהלך בשליחות משיחית. רודף אמת. מתחשב לה כשנחש לו. דמות תנועת אפוקליפסית. פא-תוס נבואי מיסטי. הודות אכסטא-טית עם גיבורי התנ"ך ונביאיו.

אמין, קנתרן, מתפלסם. מתחשבתן. עקשן צודק. אין לו גדלות נפש. יש לו גדולה אפי' לו משיח העוול שלו עוטים חדר רוממות. קטנוני. ענק. צודק. לא צודק. רואה את הנולד. עיוור. בעל עוז לויטל על עצמו הכי רעה בשעת משבר. בודד בצמרת. בודד בידה בוקר. אימפולסיבי. קצרי רוח. נוקם ונוטר. סתגפן. פורע.

נראה כמו הצלבות של אינסטיין ושווייצר. פנים חצובות. עינים ערות. עינים קרות. נמי רץ. סאטיל. סוף אחרי המונים בהופעת. מרוסם. חור על עצמו. רענן. מעשעצב בגיבורי התנ"ך. באפלטון ובודהא. איננו דומה להם. סוקרטס חלם על שייט אורב אמת. כובש את יצרו. מתן. לא קנאי לא צד צד. צודק. ערוץ. אציל. רחב לב ים חסר. ובודהא השף לאהבה 500 שנה לפני ישו. הוא מדבר על עם סגולה ומלא סאטורי פובית.

שרירים. עוזו. און

למקרא כל אלה, יתמה הקורא: האם הוא אנשי? לא, אומרים מתנגדי. כן, אומרים חסידיו. הוא אפילו זקן הכבי לפעמים. שהוא עקשן. בעל ספקות אינטלקטואליים. כוח רצון ומשמעת עצמית. ידיו כולם. הוא אינטנסיבי. אומרים אחרים. לא, רק נזמה כך אומרים האחרים. הוא גרוע כשהוא רוצה. מעולם לא בובו דקה בחייו. לא נתפס ברע של בטלה. לא עמד בתור לקנות כרטיס. לא ישב בבית קפה. לא טוחח שיחה בטלה לי שניה. רק עניינית.

האיש האיום, הפולמסן, המתגר, המעליב, הוא לכאורה ביישן, קובעים המעריצים. רוף השירה שהוא חנופה. יש לו בחילה פיזית ככל דבר הכרוך בריביות. האיש המתגדר בידענותו, חסר כל זיקה למוסיקה, לאמנויות היפות, לספרות ופ. פוט לשאיקספיר, טולסטוי, דוסטויבסקי וסרונטס, שבגללו הצהיר, החליט לזכות ספרדית מפי יצחק נבון. שבא אליו כמורה והיה למוכירו המדיני.

על קסא התבטא פעם: "סיפורי בלחות על דמיון היסטורי לסופר בעל כשרון". איננו מוקדם מיצירות שאטאל. שהוא קרוב רחוק של אשתו. מיכאלאנג'לו למשל. זה שבבילוי. במסלול ויצוריו אפשר לראות כוח שרירים. עוצמה. עוזו. און.

לי אין חוש הומור?

הוא אינו אנון חן. האכילה היא לידו תהרה גופני שיש לעשותו חור ככל האפשר. איתו פולה, הדרקון הפרטי שלו מקפידה על דיאטה מזונה ודלת-קלוריות. הוא נישא מדי יום ואם נזמה שעה בחצי-קטן יצום. משתמש בסוכריות. איננו שותה (פוט) לכוסית ווארמט. במקרים מיוחדים: איננו שותה (תוצאה של התערבות עם בנו עמוס בשנת 1940). איננו לוגם ניצים בהופעות וואזים. כדריז לשעבר. רק מבעבע בגרוננו. עיניים ראות יבקות קרה במישיקה שלו. לא תפיד על שרית (פיה) עושה זאת שבבילוי. הוא מתגרש בסוכות השמיטית כי היא מאפשרת לו לקרוא עיתונים חור כדי גיחות. אגב, אשכנזי טוען לזכות היוצרים של הביטוי בן-ג'י.

6

חילצתי יש מסרק וראי קטן. כשאיש אינו רואה, הוא מסרק את רעמת הלביא שלו ב' איננו שורק. צוחק לעתים רחוקות. אין לו חוש הומור. פעם בשעת חסד, האשימו אותו מקורביו בהיעדר חוכמה זו. "מה? אמר. לא. אין חוש הומור? ספרו לי בדיחה".

בלי ירחידבש

במכונת הוא יושב מאחור בעד יסין ורשוק. תנוחה רגילה שלו: משיעין את מנטרו על ידיו, על המושב הקרמי.

לא נכון. אף פעם לא נמתי אתו. אבל בן-גוריון זו בדיחה? טוב. טוב תמיד. מה? מכונת שלי תתקלקל? אבל זו בדיחה... טוב. תמיד. אז מתקנים אותה ובגין אומר: אתה יודע מה? בוא נתחלף. אני אנהג ואתה תצאצא. הוא לא חשב שזה מצחיק.

למה כובע

מישו נשבע שהוא מסוגל אפילו ללי תיחות. כובעי קציני המשטרה היו מעצבים אותו. הוכירו לו את הקצינים הבריטיים תמיד היה אומר לסתר ולנחמאס: מתי תחליפו את הכובע הזה? הם היו פוסי רים אותו בטוב, טוב. נחליף ולא תחריפו. פעם בא אליו סהר. בן-ג'י. יצא לחדר הקרמי ואמר לנבון: "אפה הכובע שלו?" כשהגיע ביע לו המוכיר הנבון על החפץ, אמר ב-טובבות: "בוא נביא אותו". חישבו סקום. בן-ג'י. נתקף רעיון גאון: "בקופה". שם את אצבעו על פיו ואמר: "אל תגיד לו". חוזר לחדר. כעבור שעה קלה יצא סהר. חישב את הכובע. חזק יצא אחריו כשהוא מחזיק בערמוניות. אחרי רגעים של חשיבים הורה: "תן לו הכובע. אבל שתחליף אותו. אתה שומע?"

יש לו סלידה מטלפון ואנצעי תקשורת מודרנית. אפלטון ומשה רבנו היו אנשים גדולים בלי טלפונים וקולנוע. הוא נוהג לומר.

תמיד חצצו בינו לבין האחרים בודדו או תי. מעטים האנשים שזכו לטלפון אישי ממנו. השולחן מסודר. תמיד חיק אחד. בלוק אחד. מעולם לא הכתיב מכתב. פתק. ספר או מאמר. כותב הכל בעצמו בכתיב יד קטן ומי סובב. מסובב להכיר בעם הכדורי.

יש לו לוחיס קטן. עם שני ימים בכל דף. עליו הוא רושם את סדר היום שלו. אם חדר חשוכ, הוא מעביר, בערב, את השיחה לא חשוכ על איות נושא. מדיני או אישי — למחברת עבה עם שורות. כל הפנקס שפולמוס אצלו. ניתן. למשל. לקרוא 55 בדצמבר 1917 ניוירוק: 11.30 נשאי אשה. 6 בדצמבר: "שיבה מכוש" של הוועד הארצי של פועלי ציון. בערב. הופעה של התנועה בהארלי. לא היה להם ירח. דבש עד היום מוכרת לו את פולה. אגב, הסיפור. לפיו נישאו בטכס אדוארד איננו נכון. היא אותם ידיו חרב פישטן (מיטון) אף הוא גולה ציוני פוליטי באותה עת.

כל בלוקי בן-ג'י.

את מכתביו, גם בהיותו ראש ממשלה, נוהג הוא לכתוב על בלוק של המשיביר לצרכו. דף עם שורות. דף חלק. כשבנייה גיר פתח יסיונו מתקטט לעולם. הדף העיוני

נכסר מיד להדפסה. ההעתק נשאר בבלוק. כל הבלוקים גנוזים אצלו. כעת הוא כותב את כל מכתביו בכתיב יד. הוא מחבר את הדפים בסוכות, שיתמשי במנקב הגדול ומי חיוק בעצמו. לפעמים כשהוא יושב בחברת מישהו שישעשע אותו, הוא מתחיל לניב ולחייך. לרוב הוא כותב, אלה הסבורים כי הוא מתעניי בהם. בעת שהם מרצים את טענותיהם אינם יודעים שהוא רושם במקום. תוך כדי שיחה. את מפרטיכל. עד היום הוא מוצר על כמה פנקסים שחתם ריכוז אצלו השורקים בקופסת. פעם כי גידיה היה בשליחות בטורקיה, ביקש כיסית להחשיבה אצלו ארון מנדרס שיחפשי את פנקסיו המורחבים. חישבו חישבו בכל המור המים, ולא כצא.

"למקרא כל אלה, יתמה הקורא האם הוא אנשי?" צילום: "הארץ"

ב-1968, נוצלה 80 לבן גוריון, הקדישה לו כתבה נרחבת עמוסה בפרטים אישיים. היא נפתחה ברשימת מכולת של תארים שנקשרו בשמו. "אמיץ, קנתרן, מתפלסם. מתחשבתן. עקשן, צודק. אין לו גדלות נפש. יש לו גדולה. אפילו מעשי העוול שלו עוטים הוד רוממות. קטנוני. ענק. צודק. לא צודק. רואה את הנולד. עיוור. בעל עוז לויטל על עצמו הכרעה בשעת משבר. בודד בצמרת. בודד בשדה בוקר. אימפולסיבי.

בהמשך כתבה: "למקרא כל אלה, יתמה הקורא האם הוא אנושי? לא, אומרים מתנגדיו. כן, אומרים חסידיו. הוא אפילו זקן חביב. לפעמים. שהוא עקשן, בעל ספקנות אינטלקטואלית, כוח רצון ומשמעת עצמית, יודו כולם. הוא אינטנסיבי, אומרים אחדים. לא, רק נדמה כך אומרים האחרים. הוא רגוע כשהוא רוצה. מעולם לא בזבז דקה בחייו. לא נתפס ברגע של בטלה. לא עמד בתור לקנות כרטיס. לא ישב בבית-קפה. לא שוחח שיחה בטלה לשניה. רק עניינית. האיש האיום, הפולמסן, המתגרה, המעליב, הוא לכאורה ביישן, קובעים המעריצים. רודף השררה שונא חנופה. יש לו בחילה פיזית מכל דבר הכרוך ברכילות".

בהתייחסה לארנק שלו כתבה: "אין לי שום יחס לדברים חומריים. לכסף. הוא תלוש מן המציאות. בכיסו אין תעודת זהו... בכיס העליון של מקטורנו מצוי עט הפארקר הנצחי שלו ופנקס המחאות. הוא איננו יודע כמה כסף יש לו בבאנק, ואין לו כל חוש פראקטי... פעם בביקור ביריד הספר, הלך מדוכן לדוכן. רכש ספרים, שילם לכולם בהמחאה קולקטיבית ואמר: 'תסתדרו'". עוד הוסיפה: "בכיס חולצתו יש מסרק וראי קטן. כשאיש אינו רואה, הוא מסרק את רעמת הלבאי שלו תנועות קצובות ומהירות... יש לו סלידה מטלפון ואמצעי תקשורת מודרנית. 'אפלטון ומשה רבנו היו אנשים גדולים בלי טלביזיה וקולנוע', הוא נוהג לומר". גם על התזונה שלו כתבה: "הוא אינו אנון חר. האכילה היא לדידו הכרח גופני שיש לעשותו מהר ככל האפשר. אשתו פולה, הדרקון הפרטי שלו, מקפידה על דיאטה מזינה ודלת קלוריות. הוא נשקל מדי יום ואם נוכח שעלה בחצי קילו, יצום".

א ת חטאי המתוסכל אני מגלה היום: חלום חיי הוא להיות כתבת-חז' מדויקת. להשתמש ב-מילות קסם שהן כמוסיקה שמיי-מית לאוזני, נודע היום ממקור מוסמך, חוגים מדיניים מניחים ש... כתבים מספרים, משקי-פיה הכיעור היום את הסברה-חוגים יודעי דבר הביעו, לדברי פקידים בכירים.

בחלומי אני מכסה ועידות, כנסים בינ-לאומיים, משאים ומתנים, נוכחות בי-משברים. מבויקת מברקים. קובעת הער-כות. מדווחת. מסיקה מסקנות בעט כסות ומנוסה על, למשל, המשא-ומתן בבון.

כשאני משתמשת בחוצפה בקלישאות ורדוגיות אמביוולנטיות, נותנת תמונה כללית מעורפלת, כדי שיהיה ברור שאני יודעת יותר, אולם מעוניינת, מסיבה זו או אחרת, לגלות פחות.

ב הסיכויים לסיום מוצלח של המשא-ומתן הכלכלי, שחלקו הראשון הסתיים השבוע, שקולים. יש יסוד לאופטימיות מסוייגת לגבי המשכו של המשא-ומתן. אף כי נהוגו עדיין נקודות אחדות, שבהן נהגלו חילוקי דעות בין שני הצדדים, ר' שאלות חשובות הסענות הכרעה וחברות, ניתן לקבוע שהשגה התקדמות לא בלתי מבוטלת.

מוגעים בדרך גבוה

א איריה עניינית ותקיפה, תובע ותר דגש הצורך. הטעמה והובטרה והסדר בות הנדעית לתתייחסות להסכם הקודם, בו יש לראות הכרה על כוונה להתחיי-כות. גראת, כי פרטי ההסכם לא גובשו עדיין ולא נקבעו סכומים קונקרטיים, אך אין זה מן הנמנע, שבאמצע השלב השני של המשא-ומתן, או בתחילתו, ייערכו מגעים מדיניים בדרך גבוה יותר.

ניכר היטב, ששני הצדדים אינם מעוני-ינים במידה שווה במיצוץ המשא-ומתן, ועד כה הושגה מידה לא מבוטלת של התקדמות. הזמן שנותר לחידוש המשא-ומתן, ינוצל לנישורים ולשיחות הכנה בלתי רשמיות.

בנסיבות הקיימות, ניתן יהיה לתנח כביטחה את החיוב בשלב הראשון של השיחות, שהוא עצם ההכרה במעמדו המיוחד. לאור כל זאת, רחוק, אישוא, ה' שלב הראשון מלהיות כשלון.

כמעט מבוי שתום

ה קפלת הנושאים היתה כללית, אם כי לא צוינו בשלב זה סכומים ומספרים. סקירה יסודית ונגיעה עניינית לגרעין הבעיות בדיונים לעומק, שלילת הנחות מוטעות ועמידה בתוקף על זכויות, תהן הבעת תוקות לאפשרות של הסדר, ליבון וגיתות, במשותף, של מחלך הדיונים - אישורו חילופי דעות והשקפות גלויות, שלשמן, למעשה, נודע השלב הראשון. על אף העובדה שמשארו שאלות שקי רוגיות, הסענות הבהל, שכמעט חביאו למבוי שתום במהלך הדיונים נוכח העדה ששה משותפת, הבינו שני הצדדים את הצורך והחוקי לפתרון הבעיה.

במגעים הובטרי שוב הצורך והושם ה' דגש, על תדרישות המיוחדות של עיקרון הצמצום הסדר, לפרוייקטים מסויימים ר' מוגדרים והרחבת תושפ הפעולה.

אם כי התקבל בתחילה רושם סמימי כלשהו על מהלך המשא-ומתן, הוא לא הגיע בשום שלב שהוא למצב של משבר.

עוד לא אבדה תקוותנו

ר אף לציין כי על אף הנסיגן להכ' חיש ולשלול מיתרן התחייבויות קודמות, שהביאו לידי הצהרות פומביות שהקשו על התקדמות השיחות, הוכח כי אחרי הפעלה והשפעות, הבהרת העובדות, דחיית בנאות והבעת צער, חזם עצור.

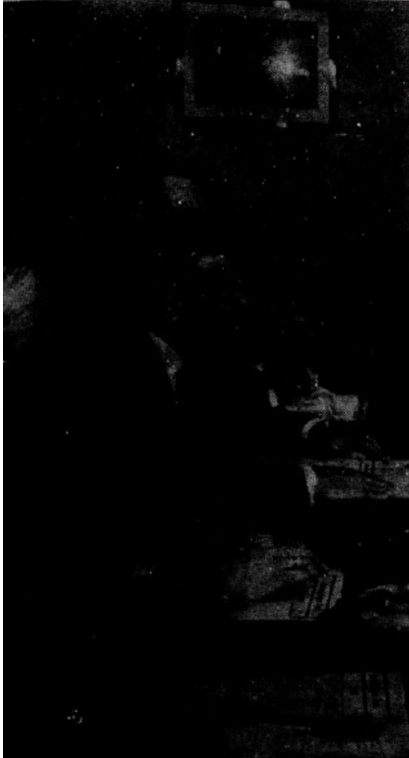
שהוקיעו ללעג אמינות למחצה - שוב אין התכחשות לפרוטוקולים. ניתן לשער שהשלב הראשון של המשא-ומתן מאפשר חקוק להסדר בעתיד הקרוב.

עדיין מוקדם להסיק אם יגיעו הצדדים לידי תמימות דעים, אך לא יאז זה מוגזם לתני, שבמגעים האחרונים של השלב הראשון, הוכרר שוב הצורך והנכחו סיפוק ותקוות, כי תמצא הדרך לשתוף פעולה. קיימת נטייה לא לחסוך כל מאמץ להתגבר על חילוקי הדעות, על-מנת ש' יושג הסדר של סדר, לאור החשיבות הנודעת לעניין ולהשלכות הפוליטיות שתהינה לתוצאות המשא-ומתן.

מוקדם עדיין לתניח אם נקוט בצעדים במקרה של כשלון, אך אין גם לשלול אפשרות כזו.

✱ ✱ ✱

הדיוש שבברר הוא, שאף לא אחד יעז לומר: רגע. מה הולך כאן, בצעם, מה, לכל הרוחות, באמת קרה שם?

"כדי שיהיה ברור שאני יודעת יותר, אולם מעוניינת, מסיבה זו או אחרת, לגלות פחות" צילום: "הארץ"

פעם כתבה גם בזלזול אופייני על הכתבים המדיניים יודעי הכל. גם טור זה, כמו רבים אחרים, נותר אקטואלי אפילו ממרחק עשרות שנים. "את חטאי המתוסכל אני מגלה היום. חלום חיי הוא להיות כתבת-חוץ מדינית, להשתמש במילות קסם, שהן, כמוסיקה שמיימית לאוזני: 'נודע היום ממקור מוסמך', 'חוגים מדיניים מניחים ש...' 'משקיפים הביעו היום את הסברה'...' 'חוגים יודעי דבר הביעו'... 'לדברי פקידים בכירים'... בחלומי אני מכסה ועידות, כנסים בינלאומיים, משאים-ומתנים, נוכחת במשברים, מבזיקה מברקים. קובעת הערכות. מדווחת. מסיקה מסקנות בעט בטוח ומנוסה על, למשל, המשא-ומתן... כשאני משתמשת בחוצפה בקלישאות ז'רגוניות אמביוולאנטיות, נותנת תמונה כללית מעורפלת, כדי שיהיה ברור שאני יודעת יותר, אולם מעוניינת, מסיבה זו או אחרת, לגלות פחות".

בבלוג הזה נביא, מעת לעת, אוצרות ארכיוניים שמקורם בארכיון "הארץ", שיוצא לאור מאז 1919.